

(scannat 2000 lagrat i off O / 231 / 86_01979 / 870626)

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Sanda holme i Nyköpings kommun

Uppgifter om reservatet:

Benämning	Naturreservatet Sanda holme
Kommun	Nyköping
Socken	Bälinge
Fastighet	Hånö säteri 1:18
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger i Kråkfjärden sydväst om Hånömogen 5 km sydväst om Studsvik
Kartblad	Topografiska bladet 9 H Nyköping 30 Ekonomiska kartbladet 09727
Gränser	Reservatets gränser, som sammanfaller med gränserna för fastigheten Hånö säteri 1:18, har markerats med grov punktstreckad linje på bifogade kartor bilaga A och bilaga B
Areal	Totalt 105 ha varav 13 ha land
Ägare	Staten genom statens naturvårdsverk
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen

Beskrivning av området

Reservatet omfattar hela fastigheten Hånö säteri 1:18 som består av ett skärgårdsområde med ett 20-tal holmar och skär med omgivande vatten. Den största av öarna är Sanda holme som har en areal av 7,4 ha. Namnet Sanda holme härrör från den tid då holmen tillhörde arrendegården Sanda vid Sibofjärden som utbetesmark.

Flertalet av öarna inom reservatet är låga och bergiga. Endast de högsta delarna av Sanda holme når mer än fem meter över Östersjöns yta.

Berggrunden består av sedimentgnejs och gnejsgranit utom på de yttre holmarna Karten och Runnskär där den utgörs av diorit.

Lösa avlagringar finns huvudsakligen i skrevor och längs stränderna och består av svallad morän, sand och svämmler.

Vattenområdena inom reservatet är grunda med leriga, sandiga bottnar. Fladerna och sunden mellan öarna har en rik biologisk produktion och utgör kända lekplatser för olika fiskarter och födosöksområden för fågellivet. Vattnen inom reservatet har under vissa tider utgjort fångstplatser för ett viktigt och lönande spiggfiske. Fågellivet på öarna är rikt med bl a skäggdopping, vigg, ejder, strandskata, rödbena och havstrut samt kolonier av fisk- och silvertärnor. Fram till 1960-talet har Sanda holme även varit en känd häckningsplats för havsörn.

Flertalet av öarna inom reservatet är kala eller endast bevuxna med ett glest träd- eller buskskikt. Huvudön Sanda holme är dock till övervägande delen bevuxen med olikåldrig flerskiktad blandskog som uppkommit ur ett tidigare hagmarksstadium. Skogen har inte avverkats i sen tid och är rik på torrträd, vindfällen och lågor. Skogen på Sanda holme har på grund av sin delvis höga ålder och på grund av att den lämnats orörd under lång tid karaktär av naturskog med det inslag av svampar, insekter och fåglar som är beroende av gamla träd och död ved.

Ärendets beredning

Sanda holme ligger i anslutning till Hånömogen. I underlagsmaterialet för "Utredning om Södermanlands kust och skärgård" (USKOS) har Hånömogen med angränsande skärgårdspartier betecknats som ett område av högsta naturvärde. För att skydda i första hand den naturskogsartade vegetationen på Sanda holme samt för att slå vakt om de grunda vattnen inom detta skärgårdsavsnitt med dess rika biologiska produktion förklarade länsstyrelsen i november 1984 Sanda holme med angränsande öar och vattenområden som interimistiskt naturreservat. Förhandlingar har därefter förts mellan markägaren och länsstyrelsen/statens naturvårdsverk om förvärv av området. 1985 inköpte statens naturvårdsverk Sanda holme med angränsande vatten. Fastighets- bildningen har genomförts 1986.

Nyköpings kommun har underhand informerats om förhandlingarna med markägaren.

Förslaget om att avsätta detta skärgårdsavsnitt som naturreservat överensstämmer med Markdispositionsplan för Södermanlands kust och skärgård som antagits av Nyköpings och Oxelösunds kommuner 1981.

Fastigheten Hånö säteri 1:18 gränsar i sydväst mot fastigheten .Rågö 1:1 som ägs av staten och avsatt som naturreservat sedan 1978. På grund av Sanda holme-områdets egenart och de speciella

hänsynstagande som bör gälla här har länsstyrelsen föredragit att låta området bilda ett fristående naturreservat.

Områdets betydelse samt behov av skydd och vård

Området är botaniska och växtekologiskt intressant på grund av den omväxlande, naturskogsartade vegetationen på Sanda holme. Denna är mångformig med bestånd av olika fuktighetsgrad från sumpskog till hållmarkstallskog. Den är flerskiktad och olikåldrig med många trädgenerationer representerade.

Från zoologisk synpunkt är området värdefullt dels på grund av att skogen på Sanda holme utgör en betydelsefull biotop för olika insekter och fågelarter och dels på grund av att vattenområdena inom reservatet utgör betydelsefulla lek- och födosöksområden för fiskar och fåglar, bl a fiskgjuse och havsörn. Holmarna och skären utgör dessutom häckningsplatser för många sjöfågelarter.

Området har allmänekologisk betydelse emedan skogen på Sanda holme utgör ett av de få kvarvarande naturskogsområdena i skärgården. Vegetationen liksom vattnen bör även fortsättningsvis bevaras såsom orörda och oexploaterade biotoper för innerskärgårdens fauna och flora. Området bör för den skull förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna område som avgränsas med innerkanten av den grova punktstreckade linje som angivits på bifogade karta (bilaga B) bör av skäl som ovan nämnts skyddas och få utvecklas fritt. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat.

Länsstyrelsen förordnar samtidigt med stöd av 4 § skogsvårdslagen att skogsvårdslagens och skogsvårdsförordningens föreskrifter inte skall gälla inom reservatet.

Området skall benämnas Naturreservatet Sanda holme.

Ändamålet med reservatet

Ändamålet med reservatet skall vara att skydda ett skärgårdsområde med grunda vattenområden med rik biologisk produktion och öar med särpräglad vegetation och rikt fågelliv mot störningar och påverkan. Vegetationen och djurlivet skall få utvecklas fritt för att reservatet skall kunna tjäna som ett referensområde för skogsvård, ekologi, natur- och miljövård i innerskärgården.

Anordningar för friluftslivet skall inte iordningställas.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ natur- vårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen som anges nedan.

- A Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående in- skränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 bedriva täkt, gruvbrytning, utfyllning, muddring, schaktning, sprängning eller annan verksamhet som kan förändra områdets topografi ovan eller under vattenytan,
- 2 skada eller förstöra berghällar, t ex genom eldning, bergborrning, målning, inhuggning av inskription eller liknande åtgärder,
- 3 uppföra ny byggnad,
- 4 släppa ut avloppsvatten eller tillföra näringsämnen som kan förändra vattenkvaliteten,
- 5 slutavverka, gallra, röja eller bortföra vindfällan och död ved (förbudet gäller ej åtgärd enligt skötsel-föreskrift 4.2.1),
- 6 skogsodla
- 7 anordna upplag utöver vad som erfordras för reservatets skötsel,
- 8 företa skogsgödsling,
- 9 använda kemiska bekämpningsmedel,
- 10 ta mark i anspråk för bete eller åker,
- 11 bedriva jakt,
- 12 upplåta mark- eller vattenområde för tävlingar,
- 13 anlägga ny väg eller ny stig,
- 14 anlägga brygga eller upplåta plats för båthamn, tält- plats eller plats för husvagnsuppställning,
- 15 inplantera för området främmande djur eller växtarter.

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

16 dra fram ledningar eller kablar,

17 uppföra stängsel

B Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken skall tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av föreskrifterna under avdelning D.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1 skada eller borttaga naturföremål

2 skada eller förstöra berghällar (t ex genom eldning, bergborrning, målning, inhuggning av inskription e dyl),

3 på störande sätt använda radio, grammofon, bandspelare, musikinstrument, mistlur e dyl,

4 göra upp eld,

5 skada eller borttaga växande träd, buskar eller andra växter eller att plocka blommor,

6 skada eller borttaga torrträd, vindfällan, stubbar, nerfallna grenar,

7 att medvetet störa djurlivet

8 vid landstigning inom reservatet medföra hund eller annat husdjur som ej är kopplat,

9 förtöja eller ankra upp båt mer än två dygn i följd inom reservatet,

10 tälta eller uppställa husvagn,

11 åka vattenskidor,

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

12 anordna tävlingar (båttävlingar, orienteringar e dyl).

- 13 framföra snöskoter, terrängfordon eller annat motorfordon på öarna inom reservatet,
 - 14 insamla insekter eller utföra vetenskapliga undersökningar
 - 15 , bedriva lägerverksamhet,
 - 16 bedriva besöksverksamhet i kommersiellt syfte.
- D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning av naturreservat.

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vård och förvaltning genom att fastställa nedanstående föreskrifter och skötselplan.

1 Utmärkning

Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard och av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

2 Förvaltare

Reservatet skall i naturvårdsehänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen.

3 Samråd

Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande ske med länsstyrelsen.

4 Skötselplan

4.1 **Målsättning**

Målsättningen med reservatet är att vegetation och djurliv skall få utvecklas fritt. De enda åtgärder som skall genomföras är återkommande strandstädning samt de smärre röjningar som kan behövas för att bibehålla den befintliga stigen längs stranden på nordöstra sidan av ön Sanda holme.

4.2 **Sköselföreskrifter**

4.2.1 Stigen längs stranden på nordöstra sidan av ön Sanda holme får hållas öppen genom smärre röjningar av uppväxande buskar och träd.

4.2.2 Städning av reservatsområdet skall utföras en gång per år eller oftare om det erfordras på speciella platser.

4.2.3 Informationsskylt skall sättas upp vid parkeringsplatsen på fastlandet och mindre upplysningsskylt där så erfordras på holmarna.

4.2.4 Kontinuerlig tillsyn av reservatet skall utövas av förvaltaren

4.3 Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera i text och om möjligt med bildmaterial förändringar inom reservatet, liksom även utförda åtgärder och kostnaderna för dessa.

4.4 Finansieringsplan

Statens naturvårdsverk svarar för alla kostnader i samband med naturvårdsförvaltningen

4.5 Ekonomisk plan (undantas från fastställelse)

Länsstyrelsen har upprättat bilagda ekonomiska plan för tillsyn och skötsel av reservatet (bilaga C).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bengt Gustavsson, beslutande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Börje Larsson, Nils-Göran Andersson, Marita Bengtsson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Börje Insulander, Karin Engström, Larz Johansson, Karl Vilhelm Blomquist, Gösta Cronholm och Bengt Ahlesten.

I handläggningen har deltagit länsråd Stefan Lindeberg, länsarkitekt Per Öhrling, biträdande överlantmätare Per Cedervall, länsantikvarie Lena Bergils, länsassessor Henry Famme och avdelningsdirektör Georg Olsson, föredragande.

Bengt Gustavsson
Bengt Gustavsson

Georg Olsson,
Georg Olsson,

Bilagor

- A. Översiktskarta i skala 1:50 000
- B. B. Reservatskarta i skala 1:10 000
- C. Ekonomisk plan